

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvitationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 1. De creatione hominis, & statu innocentiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

SECTIO I.

De Creatione Hominis, & statu innocentie.

I. Ade prim. hōminis productio.

Nazianz.

Nyssen.

ONSTAT ex Gen. 1. v. 26. Deum mundo corporeo iam condito & ornato, sexto die è principio creationis Hominem condidisse, & velut in eleganter e structura & preparavit dominum, Regem & caput mundi corpore induxisse, propter quod scilicet reliqua corporea condita. Prius enim construendum erat palatium, & postea Rex introduendus, ut ait Nazianz. orat. 43. Neque decuerat prius exsistere Principem, quam illa, quorum principatum regebat: sed ubi cuncta è subicienda parata sunt, iam consensu erant apparetur rectorem, inquit Gregor. Nyssen. lib. de creatione hominis, cap. 2.

Constat secundo ex cap. 2. Genes. v. 7. primum hominem de limbo terra productum fuisse: id est, ex terra & aqua permixtis: concurrentibus tamen aliis duobus elementis, igne & aere, quæ non excluduntur, cum à potiori seu maiore parte & elemento prædominante denominatio fit. Ut omniam quod ait D. Thom. q. 91. art. 1. ad 4. Moysen non meminisse expressè in mundi creatione, ignis elementaris, & æris, qui sensu non percipiuntur, ut crassa Iudaeorum, quibus scribebat, intelligentia se accommodaret. Probabiliter autem illa productio corporis Adæ de limbo terra facta est in instanti, sicut productio piscium & volatilibus ex aqua, & ceterorum animalium è terra, quæ omnia Deus produxit per absolute imperium efficacæ suæ voluntatis, ut lucem, cætos & elementa. Qui modus producendi, nec sit alio modo naturali, est tamen valde conveniens primæ terræ productioni à potèntissimo creatore suo. Unde collige productum illam fuisse opus Dei solius, ita ut Angeli nulli modo cooperati fuerint formationi corporis Adæ factæ in instanti. Cuius etiam formationem perfectam & organizationemque successivè quidem, poterant naturaliter assequi, ut ostendimus disp. 42. de potentia Angelorum.

Ege formatio.

Tertio, inquit etiam ex Adæ dormiente costa productam fuisse eodem sexto mundi die. Ut habetur pariter ex Gen. 1. v. 27. vbi dicitur: Deus sexto die creasse hominem ad imaginem & similitudinem suam, & masculinum & feminam creasse illos: pariter è Genes. 2. v. 21. & sequentibus, vbi distinctius narratur Eux formatio ex Adamo. Quæ narratio, velut historica, debet in sensu literali accipi, quæ ac sit supra dicta de formatione Adami, & aliarum rerum productione: ita ut velle producti fuerint successivè Adam prius, tum Eux ex eius costa, prout referretur à Moysè. Sicque omnino debere ipsam intelligi supponit Ecclesiasticus cap. 1. cum sic ait v. 1. Deus de terra creavit hominem, & secundum suam imaginem fecit illum. Vbi per hominem intelligit solum Adam, tum de Eux

addit v. 5. Creavit ex limbo adiutor sibi: sibi Et Paulus 1. Cor. 11. cum ait: Non ver ex muliere, sed mulier ex viro. Et 1. Timoth. 2. Adam primus formatus est, deinde Eux. Quare male Caierap. in cap. Genes. citat, asserit Adamum & Eux simul & eodem instanti creatos, contra expressa Scripturæ verba iam citata. Quibus adde illud Sap. 10. v. 1. Primus Adam formatus est à Deo pater orbis terrarum, cum solus esset creatus. Quomodo solus, si Eux simul cum illo creata est? Et Genes. 2. v. 20. Adæ verò non inveniebatur adiutor similis eius: Quia nimirum Eux nondum erat formata, Et v. 18. Non est bonum esse hominem solum: factus igitur adiutor sibi. Nec est quod dicitur Gen. 1. v. 7. Masculinum & feminam creavit eos. Neque enim ibi asseritur, quod simul creaverit: sed tantum quod sexto die.

Male quoque, & contra unanimem consensum Patrum & Catholicorum, simpliciter Moysen narrativam de formatione Eux ex costa Adæ dormientis explicare conatur metaphorice, & per quandam parabolam, quæ defectus mulieris comparatione vitæ, & diminutio roboris ex corpore viri propter voram, significata fuerit: eà præcipue ratione inductus, quæ Adam ante vel post Eux productionem monstruosus fuisse dicitur, excessus vel defectus vitæ costæ. Excessus, si habuit ante plures vna, quam ceteri homines. Defectus, si non habuit ante plures, & vnam in Eux creatione amisit. Ad quod dupliciter responderi potest. Primo ex D. Thom. q. 92. art. 3. 2. Adamum antea plures vna habuisse, neque propterea monstruosum fuisse per excessum, quæ costæ illa fuit: de perfectione Adæ, non prout erat individuum particulare, sed prout erat principium speciei: sicut semen est de perfectione generantis à quo deciditur. Secundo, Adamum ante non plures costas habuisse, neque postea pauciores: quia Deus loco ablata aliam restituit. Scriptura tamen Genes. 2. v. 21. ait potius Deum replevisse carnem pro costa ablata: id est, ut vertit Chaldaus Paraphrastes, posuisse carnem pro ea: vasa ubi rechoroki; id est, quæ non costam, sed carnem substituisse costæ loco. Quare prior responsio magis placet.

Contra quam tamen opponit Petrus in disp. de format. hominis q. 6. lib. 4. in Gen. ex ea sequi saltem Adam, ut particularem hominem fuisse monstruosum excessu illius costæ. Item si fuisset creatus biceps aut tripes, ut ex vno eius capite vel pede formaretur Eux; non defuisset esse monstruosus. Tertio male costæ ista comparatur cum semine, quod naturaliter formatur, & tendit naturaliter ad generationem, id est, formatur in eum finem à natura. At costæ solum naturaliter ex Dei intentione ordinabatur ad formationem Eux.

Ad primum Respondeo, excessum illum occultum & carentem deformitate apparenti non esse vocandum monstruosum, iuxta vulgarem modum loquendi: quamvis in rigore philosophico fuerit excessus naturalis

Eueritne Adam mo. struosus ante formationem Eux ex costæ vel post? D. Thom.

Solutio obiectio.

MARTINUS DEUS IN JESU PATRIS DEI VI

numeri partium corporis humani. Adde motum deprimi peccatum naturae aberrantis a fine, id est peccantis per excessum aut defectum in sua operatione. At hic excessus fuit opus exitus sapientiae Dei. Ad secundum, nego paritatem propter apparentem difformitatem duplicis capitis, vel pedis triplicis. Ad tertium, nego propterea non valere illam comparationem ad explicandum costam illam non fuisse superfluum Adamo, considerata ut capiti totius generis humani, ex illa formado in Eva matre reliquorum hominum, quae idcirco nomen Eve, id est, matris viventium accepit.

Porro non tantum costam, sed & carnem ex Adamo sumptam fuisse ad Euae productionem intelligi potest ex verbis Adam sequentibus v. 23. Hoc nunc os ex osibus meis, & caro de carne mea. Ad maiori materia opus fuisse ad producendam Euvam in statu perfecto & solido, qualem naturam humana postulat. Ideoque Deum vel aliam materiam de novo creasse & addidisse, videtur D. Thom. qu. 92. art. 2. ad r. vel potius conversione vicinioris & terrae, & aliorum elementorum aut mixtorum, usum fuisse, licet denominatio a prima parte, & principali secundum Dei intentionem, sumpta sit. Cur autem costam ad adhibuerit Deus ad Euae productionem, vide apud D. Thom. art. cit. in corp. Nempe ut Adam speciali praerogativa esset principium totius suae speciei, sicut Deus est principium totius universi. Secundo, ut vir magis diligere mulierem, eique inseparabilis adhereret, quam cognosceret illam se esse productam. Unde etiam communiter creditur costam illa desumpta de latere sinistro, in qua inclinat cor. Tertio, ut ostenderet mulierem sociam & collateralis esse viri, non servam: at neque etiam dominam, sed viro capite suo inferiorem, eique subditam. Quarto, ad designandum mystice, quod Ecclesia sinit a Christo principium. Unde Apostolus Eph. 5. vers. 32. sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo & Ecclesia. Somnus autem ille Adams pertinebat vel ad vitam horrorem & dolorem in ablacione costae, quamquam id Deus vitare aliter poterat. Vel & praecipue ad designandam coniunctionem Christi & Ecclesiae: atque a latere Christi, dormientis in cruce somnum mortis, naturam Ecclesiam, id est, a Christo per mortem merita sua omnia consummante. Vel etiam ad praesignandum fluxum mirabilem sanguinis & aquae ex latere eiusdem perfosso, quae prima & praecipua Ecclesiae sacramenta designant, Baptismum & Eucharistiam.

Ille autem somnus Adae, licet verus (Scriptura enim verba, quoad fieri potest, in proprio & literalis sensu accipienda sunt) vocatur autem somnus, id est, somnus valde gravis & profundus, Genes. 2. v. 21. Ille, inquam, somnus licet verus, non fuit tamen pure somnus quo ligantur sensus, & impediuntur actiones mentis, sed ecstaticus ex parte: cum Adam divinitus illustratus intellexerit non modò quid fieret, sed & quò referretur; nempe non tantum ad coniunctionem maritalem, sed & ad magnum illud mysterium coniunctionis Christi & Ecclesiae, per coniugium figuratum: iuxta Paulum ad Ephes. 5. v. 31. & 32. iuncta expositione Augustini, Hieronymi, Epiphani, Tertulliani, Leonis Papae, aliorumque Patrum, quae haec Adams verba: Hoc nunc os ex osibus meis, &c. eo sensu statim post fornum ad primum Euae conceptum prolata affirmant. Faut etiam versio Septuaginta Interpretum, quae dano eccliam adiungit dicens: *Et factum est in diebus illis quod Adam dicitur: Caro mea.* Id est, *Et simul est Deus eccliam Adam dormientem.*

Quod autem diximus huc usque de productione Adams ex limo terrae, & Euae ex eius costae: de productione corporis utriusque intelligendum est. Anima enim non ex aliquo per conversionem facta, sed à Deo creata fuit immediate ex nihilo: non quidem simili cum Angelis, & ante corpus, ut sensisse videtur D. Augustin. lib. 7. de Genesi ad lit. cap. 24. sed potius, ut de reliquis affirmat idem Augustinus, formato iam corpore organico, creatum fuit infusa, & infundendo creata. Idcirco natura animae rationalis, utpote forma naturali corporis, convenientius est: ut nimirum in statu perfecto, & magis conaturali fuerit producta, qualis est status formae informantis. Male autem ex eo quod dicitur Genes. 2. v. 7. Deum in faciem Adae de limo terrae formati inspirasse spiraculum vitae, & inde factum esse in animam viventem, collegerunt Manichaei & Priscilliani, & animam Adae de substantia Dei fuisse productam & emissam. Haec enim verba nihil aliud sonant, quam Deum animam à se productam corpore infudisse. Et divina substantia nec potuit esse in se, ex quo anima educeretur, nec totum à quo vellet pars divideretur: utrumque enim imperfectionem Deo repugnantem inuoluit. Male item Tertul. & alii quidam ex transfusione peccati originalis in posterum, collegerunt animas posterorum ex traduce fieri debere. Na ad peccatum originale contumeliam sufficit posterum, a naturali generationis descendere secundum corpus Adami, in quo omnia peccata sunt, ut in capite totius humani generis, personam omnium posterorum sustinet. A quo peccatur in posterum velut in membra, per naturalem propagationem, morali quodam & habituali modo participatum transfunditur, ut explicabimus in tract. de peccatis.

Quarto, quoad locum, in quo producti primi parentis, existit, quod D. Thom. qu. 102. art. 4. Adam non ex paradiso fuisse productum: ut colligitur ex Genes. 2. vers. 13. Tulit ergo Dominus Deus Adam, & posuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur & custodiret illum. Sive sit campo Damasceno productus fuerit, & inde in paradysum translatus, ut est communior sententia, sive alibi, Idcirco autem extra Paradysum conditus fuit, inquit D. Thom. art. cit. ut intelli-

gatur, sed & quò referretur; nempe non tantum ad coniunctionem maritalem, sed & ad magnum illud mysterium coniunctionis Christi & Ecclesiae, per coniugium figuratum: iuxta Paulum ad Ephes. 5. v. 31. & 32. iuncta expositione Augustini, Hieronymi, Epiphani, Tertulliani, Leonis Papae, aliorumque Patrum, quae haec Adams verba: Hoc nunc os ex osibus meis, &c. eo sensu statim post fornum ad primum Euae conceptum prolata affirmant. Faut etiam versio Septuaginta Interpretum, quae dano eccliam adiungit dicens: *Et factum est in diebus illis quod Adam dicitur: Caro mea.* Id est, *Et simul est Deus eccliam Adam dormientem.*

Quod autem diximus huc usque de productione Adams ex limo terrae, & Euae ex eius costae: de productione corporis utriusque intelligendum est. Anima enim non ex aliquo per conversionem facta, sed à Deo creata fuit immediate ex nihilo: non quidem simili cum Angelis, & ante corpus, ut sensisse videtur D. Augustin. lib. 7. de Genesi ad lit. cap. 24. sed potius, ut de reliquis affirmat idem Augustinus, formato iam corpore organico, creatum fuit infusa, & infundendo creata. Idcirco natura animae rationalis, utpote forma naturali corporis, convenientius est: ut nimirum in statu perfecto, & magis conaturali fuerit producta, qualis est status formae informantis. Male autem ex eo quod dicitur Genes. 2. v. 7. Deum in faciem Adae de limo terrae formati inspirasse spiraculum vitae, & inde factum esse in animam viventem, collegerunt Manichaei & Priscilliani, & animam Adae de substantia Dei fuisse productam & emissam. Haec enim verba nihil aliud sonant, quam Deum animam à se productam corpore infudisse. Et divina substantia nec potuit esse in se, ex quo anima educeretur, nec totum à quo vellet pars divideretur: utrumque enim imperfectionem Deo repugnantem inuoluit. Male item Tertul. & alii quidam ex transfusione peccati originalis in posterum, collegerunt animas posterorum ex traduce fieri debere. Na ad peccatum originale contumeliam sufficit posterum, a naturali generationis descendere secundum corpus Adami, in quo omnia peccata sunt, ut in capite totius humani generis, personam omnium posterorum sustinet. A quo peccatur in posterum velut in membra, per naturalem propagationem, morali quodam & habituali modo participatum transfunditur, ut explicabimus in tract. de peccatis.

Quarto, quoad locum, in quo producti primi parentis, existit, quod D. Thom. qu. 102. art. 4. Adam non ex paradiso fuisse productum: ut colligitur ex Genes. 2. vers. 13. Tulit ergo Dominus Deus Adam, & posuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur & custodiret illum. Sive sit campo Damasceno productus fuerit, & inde in paradysum translatus, ut est communior sententia, sive alibi, Idcirco autem extra Paradysum conditus fuit, inquit D. Thom. art. cit. ut intelli-

D. Thom.

Cur Eua ex Adae costae sit formata?

Somnus Adams fuit ecstaticus.

Animae primae parentum à solo Deo creatae sunt.

August.

D. Thom. Vbi producti sunt primi parentes?

geret locum illi, voluptatis plenissime, non sibi debent naturaliter fuisse: sed ex gratia concessum. De Eva vero, probabile est in Paradiso ipso fuisse conditam, propter ea quae narrantur de ipsius productione post inductionem Adae in Paradisum voluptatis, Gen. 2. v. 8. ad 25. Et quamvis non sit necessarium narrari omnia a Moysse eodem ordine quae gesta sunt: ordinem tamen narrationis, quoad fieri potest, institer dum existimo. Producatum protulit Adamo dormienti inquitur v. 22. cum dicitur: Et adduxit eum ad Adam, &c.

11.
Fuerunt creaturae in iustitia supernaturali, cum scientia & aliis donis.

Tident

Peter.

12.
Occurrunt objectiones

Quintò, eosdem primos parentes & naturaliter factos, & eximiam scientiam & virtutum naturalium ac supernaturalium, & gratiasque donis ornatos in creatione fuisse, docet Scriptura. Et Ecclesiasticus 7. v. 30. Deus fecit hominem rectum. Et Ecclesiasticus 1. 7. v. 5. & 6. Disciplina intellectus repleuit illos: creavit illis scientiam spiritus sensu impleuit cor illorum. Et ad Ephesios 4. v. 24. Renovamini spiritu mentis vestrae, & induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in iustitia & sanctitate veritatis, id est, vere. Quibus verbis, iuxta communem interpretationem, significat Apostolus per Christi merita renovari nos ad eam iustitiam & sanctitatem supernaturalem, in qua initio fuimus in Adamo. Tident, quoque sess. 5. in decreto de peccato Originali can. 1. sic habet: Signis non creditur primum hominem cum mandatum Domini in Paradiso fuisse transgressus, statim sanctitatem & iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, & c. anathema sit. Et quamvis particula illa, constitutus, in rigore non significet Adamum in ipso principio sanctitatem & iustitiam accepisse, aliaque testimonia citata alium sensum recipere possunt: nunquam tamen alias ante lapsum recepisse Scriptura significat, & Patres sic communiter Scriptura interpretantur, ut videre est apud Perer. lib. 5. in Gen. in disp. de secunda excellentia status innocentiae qu. 2. Neque potest cum tandem, post lapsum in istam, certum tempus iustificationis illius designari: & in primo instanti nullae est pecunata ratio repugnantiae.

Neque enim est quod post decepti fuerint (si tamen Adam quoque deceptus fuit) à serpente boni & mali scientiam promittente: quodque à lege Dei deservierint. Etenim scientia naturalis, non fuit maior illis infusa, quam possunt homines naturalibus viribus acquirere. Illa vero non est tanta, ut omnem deceptionem & errorem excludat. Quod si in statu innocentiae deceptio & error esse non poterat, ut neque corporis agredientes, aliaque miseria: id non erat vi scientiae solius: sed partim etiam vi legalis praerogationis divinae, quae deservit, ut verum temere & curiose investigantes, & voluptarie causam erroris praesentes. Sicut enim libere potuerunt peccare per malum affectum voluntatis, in quacunque materialitate, & per errorem culpabilem, saltemque iudicium. Itaque primi parentes non habuerunt scientiam tam perfectam, ut in nullo possent decipi. Neque etiam quantum illis demon falso promisit dicens,

Eritis sicut Discipientes bonum & malum. Gen. 3. v. 5. Apertio vero, oculorum: id est, v. 7. significat notitiam experientialem de rebellione carnis, quam antea nondum aperti erant. Status autem gratiae, & scientiae, ac verum iudicium acerte de rebus, non excludit peccandi potestatem: cum nihilominus voluntas libera sit, ut dictamen legis divinae, & rationis recte sequatur, aut non sequatur. Idemque dico de habitibus virtutum, siue naturalibus, siue supernaturalibus; qui si mihi non excludunt libertatem peccandi.

Duplex autem scientia generatim, seu cognitio habitualis, primis parentibus infusa fuit. Vna naturalis, per habitus & species naturales, quales scilicet experientia vel disciplina & industria humana acquiri solent. De qua scientia Hugo Victorin. lib. 1. de sac. am. parte 6. cap. 13. Rerum, inquit, omnium visibilibus, quae cum homine, & propter hominem facta erant, per festam cognitionem hominem accepisse nulli dubium esse debet. Quamvis videlicet vel ad animae eruditionem, vel ad corporis usus necessitatem pertinere videbatur. Ad hoc, vel ad totius mundi regimen & prudentem gubernationem, & quantum possunt homines ingenij sui virtute naturaliter sequi. Altera est supernaturalis, circa finem supernaturalem, & media, aliaque mysteria fidei. Cum enim primi parentes crearentur ad finem supernaturalem, ad quem propriis dispositionibus & meritis, divina gratia praesentis & adiuti pervenirent: necesse fuit ut haberent notitiam supernaturalem huiusmodi finis, & media, in necessariis. Neque vero solum habitum fuerunt, sed etiamque supernaturalium virtutum habuerunt in instanti suae creationis, sed etiam actus, concurrentes ad primam iustificationem per proprios actus liberos, natura praevios per modum dispositionis, ut docent communiter Theologi cum D. Thom. qu. 95. art. 1. praecipue ad 5. & suaderi potest ex eo quod primi parentes perfecti animo & ratione creati sunt in statu adultorum: eoque instanti potuerunt habere omnia necessaria ad huiusmodi actus exercendos. Aliunde vero modus ille iustificationis secundum proprios actus perfectior est, & convenientior statui adultorum: qui, cum liberi sint, liberi sunt ad statum illum supernaturalem adducendi.

Quod vero attinet ad iustitiam originale, in qua iudem creati, haec praeter habitus in iustificatione infusos, & auxilia vel dona sanctitatem & gratiam comitantia, continebat alia multa divina beneficia ad mentem & ad corpus pertinentia. Neque enim erat simplex qualitas, vel unus habitus peculiaris: sed collectio plurium habituum & beneficiorum Dei, complectens gratiam, virtutes, & dona adiuncta gratiae, & virtutibus supernaturalibus, virtutesque tam intellectus, quam voluntatis, quae natura viribus acquiri possunt, & per accidens illis infusa fuerunt, praecipue Adamo totius generis humani capiti & rectori. Quod Sapiens significat verbis illis supra relatis, Creavit illis scientiam spiritus, sensu implevit cor.

13.
Duplex scientia fuit illis infusa: naturalis, & supernaturalis. Hugo v. 13.

D. Thom.

14.
Agnitio originalis.

MARTINI
NEUS
LIB. I. DE
D. V. I.

Illorum. Eiusque scientia specimen Adamus exhibuit, quando singulis animalibus statim nomina vniuersaque propria, & natura ipsius conuenientia imposuit, Genes. 2. v. 19. Complectebatur praeerea optimas corporis qualitates & dispositiones, Dei que auxilia & prouidentiam specialem, quibus rationi subderetur, & a dolore, nocumento, corruptione & morte tendente, atque a morte ipsa praeferuaretur. Et vno verbo multa partim intrinseca, partim extrinseca Dei beneficia, quae iustitiam perfectam, id est, rectitudinem integram totius hominis, tam secundum corpus, quam secundum animam constituerent. De qua Sapiens ait Ecclesiasticus 7. v. 30. Deum creasse hominem rectum, id est, rectitudinem can. 1. affirmat Adamum, sanctitatem & iustitiam amittendo, secundum corpus & animam in deterius fuisse mutatum. Significans illam iustitiam corpus & animam pericisse & rectificasse.

D. Thom. Rectitudo iustitiae orig. in tribus consistebat.

Tota vero rectitudo illius iustitiae in tribus praecipue consistebat, vnde docet S. Thom. qu. 95. art. 1. videlicet in debita subordinatione animae ad Deum, quae est per intellectum & voluntatem, & consequenter per dona vel habitus, quibus illa potentia recte disponitur in ordine ad Deum. Secundo, in debita subordinatione partis inferioris ad superiorem: id est, phantasiam ad intellectum, & appetitum sensuum ad voluntatem: per quam consistebat, vt in his inferioribus potentiis nulla ratio disconueniens homini esse posset, quamuis ratio in perfecta subiectione ad Deum perseveraret. Tertio denique, in debita subordinatione corporis ad animam, quoad indolentiam, impassibilitatem, & immortalitatem. Sicque perfectum corpus animae subderetur, anima rationi, ratio Deo.

SECTIO II.

De lapsu hominis, & panna, & speyeparationis.

16. Tentatio serpentis, qualis fuerit?

Lapsus primi hominis, & occasio ac species peccati describitur Genes. 3. initio. Circa quam narrationem Nota primo serpentem illum, a quo cepit tentatio, fuisse verum serpentem a demone assumptum. Propter illud v. 7. *Serpens callidior erat cunctis animalibus terrae, quae fecerat Dominus Deus.* Quae comparatio inepta foret, nisi de vero serpente sermo esset, eiusdemque generis cum caeteris animalibus terrestribus. Nam in ser demone & brutas animantes non fieret apta comparatio.

17. Fuit externum & sensibile.

Nota secundo, colloquium serpentis & Euae fuisse externum & sensibile. Tum quia verba Scripturae cap. cit. hoc praeseferunt. Verba autem Scripturae, praecipue in narratione historica, sumi debent, quoad fieri potest, in propria & simplici & natua significatione. Tum etiam quia, vt recte docet Suar. lib. 4. de opere sex dierum cap. 1. nu. 7. In statu illo innocentiae & iustitiae originalis probabilis est non licuisse demoni sensum

internum aut appetitum immediate excitare. Quia non tantum motus concupiscentiae: sed etiam motus phantasiae praenaturali modo a demone immisus, erat non solum contra decensiam & dignitatem, sed etiam contra rectitudinem illius status. Neque par est ratio de morione ab obiectis materialibus, mediantibus sensibus externis or sinario & naturali modo: quo etiam pacto Christus a demone tentari potuit Matth. 4. Nam in externa locutione aut suggestione, sola exterior creatura proxime immutatur a demone, vnde postea sequitur, vt sensus hominis a voce exteriori formata, vel ab alio sensibili obiecto, naturali & ordinario modo excitetur. Valde autem extrinsecum & accipitarium est, quod illud obiectum externum virtute & industria demonis formatum fuerit. Quia inde nullus naturalis ordo in ipso homine, vel in eius potentiis, inuertitur. Quomodo secus esset, si motio phantasiae mere interius fieret virtute demonis. Et si enim non posset immediate & per se imprimere species phantasiae, factis magna subiectio, & imperfectio hominis fuisset, si potuisset demon interius mouere humores & spiritus animales in corpore hominis existentes, atque illo modo interiores eius potentias excitare. Quare hic modus tam imperfectus & praenaturalis, nec Christum Dominum, nec statum illum innocentiae tam perfectum decebat.

Neque obest quod alibi in Scriptura demon vocatur serpens & draco, citra assumptionem serpentis aut draconis, vt opponit Caietan. in cap. 3. Gen. Alia enim est ratio simplicis narrationis historicae: alia visionis imaginariae, vel narrationis propheticae, quales illa a Caietano obiecta Apoc. 12. Et Isa. 27. Vt omittam probabilis esse quod etiam tunc in forma draconis imaginariae visus fuerit, Apoc. 12. Quodque tum ibi, tum Isa. 27. & alibi scriptum, demon vocatur serpens, respectu ad istam sententiam per ororum parentum in corpore serpentis assumpto, vnde serpentis nomen impostum relinquit.

Porro Eua ad conspectum serpentis non cohorruit. Quia sciebat id genus animantes nocere sibi non posse in statu innocentiae. Imo perfecte sibi subiectus esse. Addit Petrus lib. 6. in Genes. d. 4. q. 2. serpentem illum formosum & gratum aspectu fuisse, qualis Scytale apud Solinum cap. 30. admirationi sui detinens stupentes. Qualescunque autem serpens ille fuerit, non difficile fuit demoni eo ad loquendam vt. Certo longe facilius, quam vt saxis & idolis, quibus tamen locutum esse omnium veterum Historicorum testimonio notum est.

Ad eius locutionem non obstupuit Eua: quia sciebat esse Angelos & spiritus incorporeos, quorum aliquem per serpentem sibi loqui existimare possit. Et illa, tamen forma non bonum esse spiritum suspicari facile poterat. Ideoque Deus illam potius, quam adam ad accipiendum aptiorem, sibi permiserat. Nam vt recte D. Augustinus lib. Augusti

Cur Eua non cohorruit, aut obstupuit ad serpentis aspectum & loquelam?

20.

Augusti